

«Hvorfor står ikke folk i stim på trappa til Nasjonalgalleriet og Munch-museet? (...) Her i landet sliter vi fortsatt litt med en kryssning av husmannsånd som ikke ser verdien av vårt eget (...)»

Marianne Lystrup kommenterer side 2-3

Bastant sex-moral

I møte med ungdommer ønsker jeg å demme opp for det enorme sexpresset de lever med, og oppfordre til refleksjon om hvilke valg som er gode. Det man har lyst til på kort sikt kan ødelegge for det man virkelig ønsker seg i et langsiktig perspektiv, og dette er ikke enkelt å skjønne når sex forenkles til et middel mot kjedsomhet, og

som en naturlig løsning på kåthet.

Midt i det seksualiserte samfunnet trenger ungdommer veiledning for å utvikle kritisk sans til å ta valg de kan stå for selv, og ikke bli presset til å gjøre noe bare fordi «alle andre gjør det».

Ungdom & Medier mener sex og kjærlighet hører sammen, og derfor ble nettsiden guttogjente.no opprettet, sammen med flere andre organisasjoner. Rådene som gis på guttogjente.no er basert på det kristne livssynet. Det applau-

deres ikke nødvendigvis når noen fremhever verdier som går på tvers av det som er «mainstream». Men i møte med uttalelser om at tilfeldig sex i studietiden er obligatorisk trengs det andre valgmuligheter. Kampen for seksuell frigjøring handler ikke lenger om «fri sex» men at ungdommer får vite at det også er helt greit å si nei.

Halldis Bjerkvik Volle, redaktør for ungdomsgmedier.no

KRONIKK OXFORD-BEVEGELSEN

Oxfordbevegelsens utadvendte kulturprogram fikk stor betydning – og ble møtt av en skjønnlitterær bølge av kritikk.

Vekkkelsen som ville kristne kulturlivet

SKRIBENTEN

Helje Kringlebotn Sødal er professor i idé- og kristendoms-historie ved Universitetet i Agder. Hun har skrevet en rekke artikler og bøker om kristendoms-historie, konfesjonskunnskap, kristendom og litteratur og religionsdidaktikk.

Helje Kringlebotn Sødal
● Professor, Universitetet i Agder

Mange vekkkelsesbevegelser har oppfordret kristne til å styre unna det verdslige kulturlivet. Det kunne føre til fristelser og fall, og ressurser burde heller brukes i arbeidet for «det ene fornødne», menneskets frelse. I sin kjente *Sedelære* (1928) beskrev Ole Hallesby samtidens skjønnlitteratur som «smittsomme sykdomme». Kristne flest burde sky smitte fra den og takke Gud for at de slapp å forurense sjelen med slik lesing.

På samme tid skapte Oxfordbevegelsen en vekkkelse med et offensivt og optimistisk kultursyn. Frank Buchman, bevegelsens internasjonale leder, oppfordret kristne til å erobre kulturlivet *innenfra*. De måtte ikke forskanse seg i vekkkelsesfelleskapene, men arbeide for å skape kristen renesanse i kulturlivet. Buchman var mest opptatt av å erobre avisene og den mest eksplisitte kunstarten, skjønnlitteraturen.

Bølge. Oxfordbevegelsens utadvendte kulturprogram fikk stor betydning i Norge, hvor gruppefolk, som bevegelsens tilhengere ble kalt, kastet seg inn i kulturlivet. Dette førte til nye kulturuttrykk og kristent medieengasjement, og til en reaksjon Buchman neppe hadde forutsett – en skjønnlitterær bølge av kritikk mot bevegelsen.

Norsk litteraturhistorie er selv-

sagt oppmerksom på forfatteren Ronald Fangens litterære innsats for Oxfordbevegelsen, men er ellers lite interessert i den. Ifølge litteraturhistorikeren Philip Hoem fikk «innflytelsen fra amerikaneren Frank Buchman [...] lite å si i norsk litteraturhistorie». Påstanden er tviløs, men har stått uimotsagt i nesten 60 år. Oxfordbevegelsen skrev seg like fullt inn i norsk litteraturhistorie på en særegen måte. Mange toneangivende forfattere kritiserte den skjønnlitterært, enkelte reklamerte for den.

«**Positiv presse.**» Gruppefolk skrev flittig i avisene for å skape en «positiv presse», og Fredrik Ramm var bevegelsens norske mediestrateg. Han var en velansett journalist og redaktør, men fikk sparken i Tidens Tegn (forløper for VG) i 1934 da Nasjo-

«Her i landet førte Oxfordbevegelsen også til litterær sjangerfornyelse»

nal Samling reddet avisen med ny kapital.

NS likte ikke det Ramm skrev om nasjonalsosialistisk ideologi. Etter dette jobbet han ulønnet for Oxfordbevegelsen og gjorde mye for å realisere dens kulturprogram.

Her i landet førte Oxfordbevegelsen også til litterær sjangerfornyelse. Bekjennelseslitteraturen fikk ny aktualitet, og mange avla vitnesbyrd i bokform. Fangens *En kristen verdensrevolusjon. Mitt møte med Oxfordbevegelsen* (1935) er det mest kjente eksemplet. Fangen innførte også en ny sjanger der omvendelse i Oxfordbevegelsens variant ble beskrevet skjønnlitterært.

Suksess og nederlag. Selv skrev han ett skuespill og to slike romaner. *Som det gikk og som det kunde ha gått* ble oppført på Nationalteateret i 1935 med berømte skuespillere. Det ble en publikumssuksess og et kritikernederlag. Folk gikk mann av huse for å se kristen vekkkelse på scenen. Kritikerne ville ikke ha forkynnelser der, og Dagbladet raste fordi «kunstens tempel» var blitt et bedehus og Fangen en legpredikant (23.11.1935).

Romanene *På bar bunn* (1936) og *Allerede nu* (1937) viste veien frem mot vekkkelse for en rekke romanfigurer og fikk noe bedre mottagelse. Etter dette forlot Fangen den (over)tydelige, forkynnende skrivemåten, slik han også forlot Oxfordbevegelsen. I Sverige brukte anerkjente forfattere som Sven Stolpe og Harry Blomberg derimot forfatterskapet i evangeliseringsøyemed, og i Norge publiserte Fredrik Ramm to romaner om vekkkelse i Oxfordbevegelsen.

Parallelt gjorde flere andre forfattere i Norden felles front mot Oxfordbevegelsen. Ti av dem koordinerte kritikken i artikkelsamlingen *Oxford och Vi* (1939) med Helge Krog, Vilhelm Moberg, Martin A. Nexø og Aksel

MER Å LESE

Bygg verden ny.
Frank Buchman, Land og kirke 1948.

The Oxford Group, Group Revivalism and the Churches in Northern Europe, 1930-1945, with Special Reference to Scandinavia and Germany.
Anders Jarlert, Lund University Press 1995.

Frank Buchman. A Life.
Garth Lean, Constable 1985.

Norge i brann. Oxfordbevegelsen 1934-40.
Helje Kringlebotn Sødal, Cappelen Damm 2013.

vårtland

Verdidebatt.no

Søk etter tema og/eller bloggere

Registrer deg

Logg inn

Forsiden ▶ Nyheter ▶ Lyd og bilde ▶ Meninger ▶ Etertanke ▶ A-Å ▶ Valg

Søkeord

Flere tusen debatterer på Vårt Lands diskusjonssider på nettet. Debattantene oppretter sin egen blogg og publiserer sine innlegg selv. Du kan lese hva kjente, meningssterke personer framfører av meninger. Og du kan delta i debatten. Det gjør du ved å enkelt registrere deg på verdidebatt.no. Du må delta med fullt navn. Dette sikrer en saklig og «renslig» debatt. Tjenesten er gratis.

- Kronikker sendes til debatt@vl.no
- Kronikker skal ha maksimal lengde på 6.000 tegn (inkludert mellomrom).
- Legg ved bilde av deg selv.
- Kronikkene skal ha informasjon om hvem skribenten er, temaet, hvilke kilder som er brukt og hvor en kan lese mer om temaet.
- Redaksjonen forbeholder

- seg rett til å forkorte.
- Innsendte manus blir ikke returnert.
- Vårt Land betinger seg retten til å arkivere og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form i avisas eget arkiv eller andre databaser Vårt Land har avtale med.
- Stoffet kan også gjøres tilgjengelig på avisas nettsider.

BILDET

Sigurd Hoel var den norske forfatteren som oftest skrev om Oxfordbevegelsen. Han angrep bevegelsen for hykleri.

Foto: NTB scanpix/arkiv

Det skjedde i fem av de seks samtidsromanene han utga etter 1934, og i en rekke essays og avisartikler. Hoel karikerte gruppefolk som Fredrik Ramm og C.J. Hambro i *Sesam sesam* (1938) og angrep bevegelsen for hykleri og manglende strukturelle løsninger på tidens kriser.

Ellers skrev Alex Brinchman skuespillet *På fruktene skal de kjennes* (1937). Det handler om en veik og udugelig bedriftsleder som slutter seg til Oxfordbevegelsen, og kan leses som en psykologisk basert kritikk av den. Nordahl Griegs *Oxford-angrep i Vår ære og vår makt* (1935) var så plump og programmatisk at regissøren sensurerte det i forbindelse med teateroppsettingen. Agnar Mykle karakteriserte senere Oxfordbevegelsen som hyklersk og seksualfiendtlig i *Sangen om den røde rubin* (1957). Sigrid Undset var også kritisk til bevegelsen, men brukte ikke forfatterskapet mot medkristne.

Hardt klima. Listen over forfattere som skrev om Oxfordbevegelsen, er lengre. Noen få var positive til den, de fleste var negative og skrev stigmatiserende og karikerende. Dette viser mye om mellomkrigstidens harde, ideologiske klima, men kan også ha skapt seiglyvede stereotyper om bevegelsen som hyklersk, psykologisk usunn og ideologisk «brun». Folk flest leser mer skjønnlitteratur enn kirkehistorie, og de skjønnlitterære beskrivelsene kan ha påvirket synet på Oxfordbevegelsen på sikt.

Dermed er den litterære historien om bevegelsen tvetydig. På den ene siden greide gruppefolk å påvirke deler av norsk kulturliv i en periode. På den andre siden ble bevegelsen gjenstand for massiv kritikk i norsk skjønnlitteratur. Den kristne renessanse uteble, men gruppefolk gjorde dristige forsøk på kulturerobering.

Etter krigen sto de sentralt i opprettelsen av Vårt Land, forlaget Land og Kirke og kirkeakademibevegelsen.

Stopp blodbadet på vegene våre

Kjell Erik Wennberg
● Siv.Ing.

VEGPOLITIKK

Hensynet til å redusere trafikkulykkene raskt har dessverre ikke tilstrekkelig prioritert i Nasjonal Transportplan. I stort sett alle andre sammenhenger er hensynet til liv og helse første prioritet. Om du spør en toppleder hva som er viktigst vil du få omtrent følgende svar: Å sikre at de ansatte kan forlate arbeidsplassen like friske som de kom dit. Dette har gitt bemerkelsesverdige resultater, dødsfall og alvorlige ulykker i norsk arbeidsliv er blitt en sjeldenhet.

Samferdselsministeren burde ha gitt følgende beskjed da NTP ble utformet: Vi skal prioritere prosjektene som sparer flest liv. De skal gjennomføres raskt. Sendrektige lokalpolitikere skal ikke få trenere planleggingen når liv står på spill.

Dessverre. Dessverre har hun ikke gjort dette. De overordnede prioriteringene ut til å være at mest mulig penger skal brukes i distriktene og at den fordyrende, klattvise utbyggingen og ineffektive politiske detalj-

«Riktig prioritering og en vesentlig høyere takt i vegbyggingen ville ha spart hundrevis av menneskeliv»

styringen skal fortsette som før. Møteulykker på utdaterte og overbelastede 2-feltsveger står for en uforholdsmessig stor andel av drepte og hardt skadde. Vi snakker om de 2-feltsveger som har så stor trafikkmengde at de ifølge Vegvesenets normer skal ha motorvegstandard og midtdeler.

Det gjelder betydelige deler av E6 i Sør-Norge og Trøndelag, størstedelen av E18, samt strekninger på RV3, E16, E39, RV80. Mange av de mest trafik-

kerte strekkene er allerede oppgradert eller under utbedring så det er en helt overkommelig oppgave å fullføre resten i neste stortingsperiode.

Hvis vi rangerer tallsatte prosjekter i NTP etter hvor mange menneskeliv man sparer i forhold til hvor mye man investerer faller alle de beste prosjektene i nettopp denne kategorien.

Typisk eksempel. E6 fra Melhus til Støren er en god illustrasjon. Når denne utdaterte vegen blir erstattet av en motorveg vil man unngå 22 drepte og hardt skadde i tiåret etter ferdigstillelse. Statens vegvesen har hatt som mål å starte byggingen av ny veg i 2013 og ferdigstille denne i 2016. I NTP får vi nå vite at dette prosjektet ikke skal starte før tidligst i 2018, med uklar ferdigstillelsesdato. Minst 11 ekstra personer vil bli drept eller hardt skadd.

La oss tenke oss at alvorlige ulykker på flyplassene koster talls livet eller helsen hvert år. Nytt, dyrt utstyr som kan forhindre ulykkene blir tilgjengelig. Men i stedet bygger Avinor flotte terminalbygninger på små flyplassene fordi det gir bedre distriktspolitisk og miljøprofil. Utenkelig, men dessverre en realitet i rødgrønn vegpolitikk.

Hundrevis av liv. Den dagen blodbadet på vegene blir førsteprioritet, er det oppgradering av overbelastede stamveger som gjelder. Når det å redde liv blir viktigst, vil Vegvesenet få beskjed om å jobbe dag og natt til de verste trafikkfellene er fjernet.

Riktig prioritering og en vesentlig høyere takt i vegbyggingen ville ha spart hundrevis av menneskeliv. Erfaringer fra blant annet E18 Vestfold og E39 Klett-Orkanger demonstrerer med all ønskelig tydelighet hvordan skikkelige vegger gir en dramatisk reduksjon i antall ulykker.

Det er tragisk at så mange må dø og invalidiseres fordi regjeringen ikke evner å sette liv og helse først. La oss håpe på en regjering med bedre gangsyn.

Sandemose som de mest kjente bidragsyterne.

De skrev med voldsom patos og til dels løs forankring i faktiske forhold. Krog kalte for eksempel Oxfordbevegelsen for «kristelig maskerade» og «kris-

telig nazisme» og så den som nazistenes redskap for å «lure seg inn på oss».

Sigurd Hoel var den norske forfatteren som oftest skrev om Oxfordbevegelsen og dens arvtager, Moralsk opprustning.